

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

הזכרו עוד, חביבי הקוראים, את המעשה בקדרה שספר שלום-עליכם באחד מספוריו? אשה אחת

הקיטטה בחירתה על שהשיבה לה קדרה שכורה חחת השלמה, ששאלה ממנה וזו השיבה: ראשית, הקדרה השאולה היתה שבורה, שנית—החזרתה לך שלמה, שלישיה, לא שאלתי ממך קדרה כלל, ורביעית, רביעית... יכנס הרוח באבי-אביך ואין לי עסק עמך כלל וכלל...

כלפי מאי ספרתי לכם כל זאת? כלפי זה שאהרנוביץ טוען ב"דפוועל-הצעיר" האחרון בענין "קדן-דנאולה". ראשית, הוא אומר, קרה פעם שיהודי א"י רצו לתת לקדן-דנאולה, ואמנם לא נתנו! שנית, הכסף שנתנו יהודי א"י לקה"ג נמסר לרסמדרות הציוניות. שלישיה, איוו-זכות יש בכלל ליהודי א"י

לדרש דו"ח על כספם ולצעק: "היכן הכסף? על מה הוצאתם אותו?" ורביעית, רביעית = ליהודי א"י, שדם חמיד נכחינה מקבלים" נתן דו"ח? מכת רביעית נתן לרם! פשאלל וואן! זוהי דמוקרטיזציה, סנסציה, דארהיומיזציה!"

משל למה הדבר דומה? לתלמיד זה שבא לפני רבו וצעק: רבי! מנחם-מנדיל רצה להכותני! שאל הרבי: מנין לך שרצה להכותך? — מיצד? ענה התלמיד, יודע אני שרצה, משום שהכה אותי... גם יהודי א"י רצו לתת משום שנתנו, אבל לא, מכחו" כמנחם-מנדיל זה... א"י הקטנה והעניה נתנה יותר כלפי יבליה ויותר ממה שקוו ממנה, יותר אולי ממה שמוציאים וכיטינסקי וקולונל פטריסון לנסיעותיהם באמריקה ויותר השד"רים של "כולל ציון" במלונט-אמריקה ע"ח, קדן-היסוד" עד שאין ה"חלה", כמו שאומרים, מספיקה ל"המוציא"... וזאת הרומה אשר לקחו מאתם—לא "פלודוס" הלילה—כי אם זהב וכסף ונחשת, כמו שבחוב, מטבעות הראויות להחביר, טבין והקילין, חכשיטי זרב וכסף, כל שכיות החמדה וכל כלי מילת, והכל נתנו בעין טובה, בלב שמת וביד פתוחה, והראיינע יוכיח!

יהודי א"י, רצו, כלומר נהנו עוד דברי קטן— את נפשם ולבם...

ומאימתי שואלים יהודי א"י דו"ח על קדן דנאולה? משעה שהכניס נכנסים לאכל את הרומה... ולא זאת אלא שבזמן האחרון דם נודנים להתפלל עם ה"עבריינים", על דעת הקהל, ואומרים: כל נדרי ושטרי ונכסי דאינדרנא לקדן-דנאולה, בבולדון צית-חרטנא... חשבונא לא חשבי ונדנא לא נדרי! שטרנא בטלין ומבוסלין, ונכסנא לא שרירין ולא קיימין.—"דארהיום" עונה אחריהם בקול ג"ס: כי לכל העם בשננה... עם"י נוסח ספרד מוסיפים בלחש: על הראשונים אנו מצטערים... ואהרנוביץ זה אינו קובל הלילה על רבו, דאר-היום" שבא לדרש דו"ח, אלא על מה הוא טוען?—על ה"טון"... (לא טון זה שאינו מקבל משכרת גם מהועד-הלאומי) מספרים כי שמש אחד דטיח פעם דברים כלפי דנבאי שלו, בעניני ההכנסות והנדרים של בית-הכנסת, והכריח אותו הרבי-דמתא להכחיש את דבריו ברבים ולהודיע בקהל כי כל מה שאמר נגד דנבאי הוא שקר. מה עשה השמש? עלה על הדוכן, דפק על השלחן ואמר: רבותי! כל

מה שאמרתי נגד דנבאי—הוא שקר? ... אותם הדברים טמש, אלא בטון אחר... איך אומר הצרפתי: C'est le ton qui fait la chanson! דעיקר, מבינים אתם, הוא הטון! ..

דו"ח, מי יחנני כוכר בנתן וכעל, טון" כשלמה-בן-יוסף למשל, ויסדתי עתון חדש בשם פועל צעיר... אפשר שהיה סמלא חפקיד יותר חשיב מ"דפוועל-הצעיר" בהא היודיעה ובגרישים...

ושוב טעשה לא ביצאש ביהכ"נ ולא בה"סועל-הצעיר" כי אם בעתון רוסי אחר שיצא במאמר חריף נגד הממשלה הרוסית וכחב בפירוש כי חצי פקדי הממשלה מקבלים שוחד וגם משכרת נכונה ומבזבזים את כספי הרשות, טיד נהבע לדין והכריחו אותו להכחיש את דבריו. למחר פרסם העתון הבחשה כזו: בזה אנו מודיעים שוב, כי חצי פקדי הממשלה אינם מקבלים שוחד ולא משכרת נכונה ואינם מבזבזים את כספי הממשלה...

כלפי מאי ספרתי לכם זאת? כלפי זה שאהם אומרים "בזבוז" ... יודע אני למשל רב"ל אחד שכחן סאר ושמש בקדושה בעירה קטנה בבסרביה, ק"ק ווטא ופעוטא, וקבל

מדיקהלה ששים רובל בנת אחת, כלומר 6 פונטים בכספנו לחדש—עכשיו אפשר להשיג 25 רב"לים" כאלה כמשכרת שהוא מקבל בכל חדש בירושלים... אז נביאו לא"י נסע במחילה במחלקה השלישית טפני שלא מצא מחלקה רביעית, ועכשיו, רבין דגדול מאחור" נוסע לקונטרסים לא חלינה במחלקה ראשונה כצירינו ומורשינו אלא ב-Cabine de luxe, כלומר בחדר-טוהרות, בכך-מלך מטש! וזה דרכו בקדש הן בים והן ביבשה, הן בעיר והן בכפר, והכל ב"ה בכת, החורה", כי חורה נמשלה למים ואין מים בלי "דגים", וכשנושב רוח "סורה" בארצנו, אומרים החוקרים, אשרי ה"דייג"...

ונוסעים אצלנו ב"ה לא רק רבנים כי אם גם אכרים פשוטים... נמצאנו ברכבת ההולכה מיפו לחיפה ושוחחתי, כנהוג, עם שכני, יהודי עשיר מסיביריה, שישב עלידי במחלקה השלישית וספר לי על טנרשיו בה"א ואניהויו בים דמלח... פתאם נשאתי את עיני וראיתי מרחוק שני אכרים מפנימיה עם מוקיזים הגדולים ופנידם השוופות, יושבים להם בהרחבה במחלקה—השניה! כשהגענו לאחת התחנות נכנסתי עםם בדברים, ושאלתי מהם, כמנהג נוכדן יהודאין

על מטרת נסיעתם, ומסרו לי כי נשלחו לירושלם
 כטוים ה מו שבת בעיני הקהל, ומיד רכנתי
 את סוד המחלקה השניה...
 ומעשה אבות ירשו בנים... הזכיר של
 בני-בנימין נסע אף הוא ברכבת מיפו לחיפה,
 ולפני צאתו לדרך הודיע להכיר בזוי להפגש
 עמו בתחנה, כי דבר נהוג לו אליו. הכיר
 זה בא אל התחנה ובדיע הרכבת רץ לחפש
 את המזכיר במחלקה השלישית ולא מצאו,
 כקש גם במחלקה השניה ולא מצאו, בינתים
 נסעה הרכבת ושב ריקם... אח"כ נודע לו כי
 ראו את המזכיר יושב במחלקה הראשונה...
 ושוב מעשה... פליחה רבית, כאן מחויב
 אני להסיק עפ"י פקידת העורך הראשי.
 חושש הוא מן לא אמר היום במצעים
 יבעובדות כאלה...

מוטב שנדבר קצת בעינים יוהר משמחים—
 בענין "משקה" של ה"כרמל-המזרחי"...
 את זה לעמח זה עשה אלהים: בשעה
 ש"בני-לוט" שלנו ברחובות קבעו לדם אסרה
 לימי חרף: "אלמלי היה דגשם יין כי אז לא
 היה בויץ בעילס", אפילו ב"אחות" זב"כנרת" גם
 בראש-פנה יש בויץ, אבל שם החליטו בני-בנימין
 לשמר על "הקים" ולבלי לנטל את הבויץ

הישן שלהם) — בשעה זו אסיה אמריקה את
 הינות-גם לקדוש ול"הברלה", וה"כתריאליק"
 שלנו מחויב לשיב במחילה לרצשון ריקם ולא
 מיין אלא מכסף "לחיים"!

אנכ, קבלתי מאחד מהלמדי באמריקה
 ידיעה ע"א מעשה מוזר בכקבוק יין-שרף. בין
 יתר דבריו רוא כוהב לי לאמר: "...השופטים
 כעירנו נכוכים מאד, הוגש לפניכם משפט
 משונה שלא היה כמותו בתולדות המשפט
 האמריקני ואינם יודעים אם לזכות או לחייב.

לפני שלשים שנה כאשר בנו את בית-
 הרפלה של ה"פריסביטריאנים", שם פועל לין
 בקבוק יין-ש בין נדבכי-הלבנים והכניסו בנוף
 הכותל. בינתים נתקבל חוק-הפכהון האוסר
 מכירת יין-שרף. עכשיו עומד בית-התפלה
 למכירה והקונים יראים מן ינטלו את הקניה
 בגלל דבקבוק הפסול. ולא עוד אלא שעפ"י
 החוק ההדש רשאים הממשלה להחרים לא רק
 את היין, אלא גם את הדבר שכו נמצא המזיקה,
 כעין חמית, ענלה וכדומה, מעשה דמשמש
 במים לדבר האסור, כירוע. נמצא שהממשלה
 יכולה להחרים את כל דבנין משום ששמש
 כלי-קבול למשקה האסור, והשופטים בעירנו
 נכוכים."

לדעתי, טיב שהשופטים באמריקה יפנו

בענין זה למשפטיהשלום של "בני-לוט" או
 להסתדרות עורכי-דין כעירנו, לאחר שהשלימו
 כ"ה שני הצדדים, והרכיבו עליהם נשיא
 אנגלי...

ועוד דבר משמח: זוהי ה"אופירה"
 העברית שהוצגה אמש בתיאטרון "ציון".
 כשהופיע "השמן" על הכמה, פתח בשירה
 ואמר: אולם ארוה! אולם נבזה! לא
 ידוע עדיין אם זוהי טעות ה"כחור הועצער"
 דמחליף עיינין כאלפין, כהני גל-לאי, או אולי
 פשוט מפני שהאולם היה ריק... בכל אופן
 "לב חדש" עמד לו דפעים לשמן...

ואולם, אמש לא היה "איפידע", כי אם
 אופירה אמיתית, וקולות "הירד" עוד-פגים!
 למזמרים ומחיאות כפים רועשות ל"פרימדרונה"
 המלאכית שלנו, קבעו כים לא לכהדש אלא
 נשמה חדשה...

אימתי נוכח לשמע את "שולמית" ו"בר-
 כוכבא" ולא את "נדינוד-יגודנו"? פליחה:
 אוננין איכנינה!

 גם בשבת זו ירצאו לנו כנראה, דסיפר
 הדיכ"ב מר דרויאנוב בכיתהעם ע"א ה"פילק"ור".
 מתוך הידיעה דאחרונה שכאה בעתוננו
 על ה"קטורת" בשבת שעברה, נראה כי הוא יודע
 לספר באופן נפלא ובהלהביח גדולה "ס'נעדט
 אוש א רויך"!

עזמות